

ALLMÄN OCH YRKESINRIKTAD UTBILDNING

I enlighet med subsidiaritetsprincipen ligger huvudansvaret för utbildningspolitiken hos medlemsstaterna, och Europeiska unionen har endast en stödjande roll. Det finns dock vissa utmaningar som är gemensamma för alla medlemsstater – en åldrande befolkning, brist på kvalificerad arbetskraft, den globala konkurrensen samt förskoleverksamhet – och som därmed kräver gemensamma insatser där länderna samarbetar och lär av varandra^[1].

RÄTTSLIG GRUND

Yrkesutbildningen fastställdes som ett område för gemenskapsåtgärder i Romfördraget 1957, medan den allmänna utbildningen formellt erkändes som ett område som omfattas av EU:s behörighet genom Maastrichtfördraget från 1992. I detta fördrag fastställs det att "gemenskapen skall bidra till utvecklingen av en utbildning av god kvalitet genom att främja samarbetet mellan medlemsstaterna och genom att vid behov stödja och komplettera deras insatser, samtidigt som gemenskapen fullt ut skall respektera medlemsstaternas ansvar för undervisningens innehåll och utbildningssystemens organisation samt medlemsstaternas kulturella och språkliga mångfald".

Lissabonfördraget behöll bestämmelserna om EU:s roll på utbildningsområdet (avdelning XII, artiklarna 165 och 166) och införde en bestämmelse som kan beskrivas som en övergripande "social klausul". I artikel 9 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) anges följande: "Vid fastställandet och genomförandet av sin politik och verksamhet ska unionen beakta de krav som är förknippade med främjandet av hög sysselsättning, garantier för ett fullgott socialt skydd, kampen mot social utestängning samt en hög utbildningsnivå och en hög hälsoskyddsnivå för människor".

I Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, som har samma rättsliga värde som fördragen (artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen), anges följande: "Var och en har rätt till utbildning och till tillträde till yrkesutbildning och fortbildning" (artikel 14) och "rätt att arbeta och utöva ett fritt valt eller accepterat yrke" (artikel 15).

[1] Mer information finns i faktablad [3.6.4](#) om högre utbildning.

MÅL

EU ska i sin politik och verksamhet beakta de krav som är förknippade med främjandet av en hög utbildningsnivå. Därför är EU:s långsiktiga strategiska mål på utbildningsområdet, vilka fastställdes i rådets slutsatser av den 12 maj 2009, följande: 1) Att förverkliga livslångt lärande och rörlighet. 2) Att förbättra utbildningens kvalitet och effektivitet. 3) Att främja lika möjligheter, social sammanhållning och ett aktivt medborgarskap. 4) Att öka kreativiteten och innovationsförmågan, inklusive företagargandan, på alla utbildningsnivåer.

RESULTAT

A. Europa 2020 och Utbildning 2020

Utbildningspolitiken har fått en skjuts framåt särskilt genom antagandet av [Europa 2020-strategin](#). Inom ramen för Europa 2020-strategin gavs medlemsstaterna varje år specifik vägledning om prioriterade reformer i form av landsspecifika rekommendationer. På utbildningsområdet fastställdes i den [strategiska ramen för europeiskt utbildningssamarbete](#) (Utbildning 2020) instrumenten och metoderna för gemensamma åtgärder på EU-nivå. Dessutom fastställdes sju mål som ska uppnås senast 2020:

- Minst 95 procent av alla barn som har fyllt fyra år men som ännu inte har uppnått åldern för obligatorisk skolstart ska delta i förskoleverksamhet (Andel 2018: 95,4 procent).
- Andelen 15-åringar med bristande kunskaper i läsning, matematik och naturvetenskap ska vara lägre än 15 procent (Andelar 2015: 19,7 procent för läsning, 22,2 procent för matematik och 20,6 procent för naturvetenskap).
- Andelen elever som lämnar skolan i förtid ska understiga 10 procent (Andel 2018: 10,6 procent).
- Andelen 30–34-åringar med eftergymnasial utbildning ska vara minst 40 procent (Andel 2018: 40,7 procent).
- Ett genomsnitt på minst 15 procent av alla vuxna (i åldersgruppen 25–64 år) ska delta i livslångt lärande (Andel 2018: 11,1 procent).
- Minst 20 procent av alla som har en högskoleexamen och 6 procent av alla i åldrarna 18–34 år med en grundläggande yrkesexamen ska under en period ha deltagit i utbildning utomlands.
- Minst 82 procent av dem med avslutad utbildning (20–34 åringar med fullgjord gymnasie- eller universitetsutbildning) ska få anställning inom 1–3 år (Andel 2018: 81,6 procent).

Även om de europeiska länderna har gjort betydande framsteg på de flesta områden ger de siffror som rör grundläggande färdigheter (läsning, matematik och naturvetenskap) fortfarande skäl till oro.

B. En ny kompetensagenda för Europa

Kommissionen lade 2016 fram sitt meddelande om en [ny kompetensagenda för Europa \(COM\(2016\)0381\)](#), där den föreslår tio åtgärder för att ge människor de färdigheter som krävs på arbetsmarknaden:

- En kompetensgaranti för att hjälpa lågutbildade vuxna att förvärva en miniminivå av läs-, skriv- och räknekunskaper och digital kompetens.
- En översyn av den [europeiska referensramen för kvalifikationer](#).
- En koalition för digital kompetens och digitala arbetstillfällen, till stöd för samarbete mellan aktörer inom utbildning, sysselsättning och industri.
- En strategi för branschsamverkan kring kompetens, för att förbättra kompetensinventeringen.
- Ett verktyg för kartläggning av kompetensen hos personer från länder utanför EU, för att tidigt hitta och kartlägga migranternas kompetens och kvalifikationer.
- Stöd till yrkesutbildning, särskilt genom evenemang och verksamhet inom ramen för den europeiska veckan för yrkeskompetenser.
- En översyn av [rekommendationen om nyckelkompetenser för livslångt lärande](#).
- En översyn av [Europass](#)-ramen
- Ett förslag till en rekommendation om uppföljning av utexaminerade, i syfte att förbättra kunskaperna om hur det går för de utexaminerade efter deras erfarenheter från allmän och yrkesinriktad utbildning.
- Analys och utbyte av bästa praxis för att hantera högutbildade och kvalificerade personers rörlighet mellan länder ("kompetensflöde").

C. Förskoleverksamhet

Efter antagandet av den [europeiska pelaren för sociala rättigheter](#) – i vilken det fastslås att "barn har rätt till överkomlig förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet" – har frågan om förskoleverksamhet blivit mer framträdande. I maj 2019 godkände kommissionen ett förslag till rådets [rekommendation](#) om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet^[2].

D. Ett europeiskt utbildningsområde

I maj 2018 offentliggjorde kommissionen, efter toppmötet i Göteborg, ett meddelande med titeln "Ett starkare Europa byggs upp: ungdoms-, utbildnings- och kulturpolitikens roll" (COM(2018)0268). I detta beskriver kommissionen fram sin vision om att bygga ett europeiskt område för utbildning, vilket bland annat inbegriper ett förslag till rådets rekommendation om att främja automatiskt ömsesidigt erkännande av examensbevis för högre utbildning och gymnasieutbildning samt av resultat från studieperioder utomlands. Denna [rekommendation](#) antogs av rådet den 26 november 2018^[3].

---

[2]EUT C 189, 5.6.2019, s. 4.

[3]EUT C 444, 10.12.2018, s. 1.

E. Erasmus

[Erasmus+](#) är EU:s program för utbildning, ungdomar och idrott för perioden 2014–2020. De särskilda målen för programmet Erasmus + är 1) att förbättra nyckelkompetenser och färdigheter, framför allt med avseende på deras relevans för arbetsmarknaden och deras bidrag till ett sammanhållet samhälle, 2) att främja kvalitetsförbättringar, framstående innovation och internationalisering av utbildningsinstitutioner, 3) att främja utvecklingen av och höja medvetenheten om ett europeiskt område för livslångt lärande, utformat för att komplettera politiska reformer på nationell nivå, 4) att stärka den internationella dimensionen av allmän utbildning och yrkesutbildning, och 5) att förbättra språkundervisningen och språkinläringen. Inom utbildningssektorn förverkligar programmet dessa mål genom en ram för nyckelåtgärder:

- Central insats 1: enskilda personers rörlighet i utbildningssyfte.
- Central insats 2: samarbete för innovation och utbyte av god praxis.
- Central insats 3: stöd till politiska reformer.

[Kommissionens förslag](#) till ett efterföljande program (2021–2027) offentliggjordes i maj 2018 ([COM\(2018\)0367](#)). Programmets övergripande struktur är i stort sett densamma. Kommissionen föreslår dock att budgeten fördubblas, jämfört med dess storlek under programperioden 2014–2020, till 30 miljarder euro.

EUROPAPARLAMENTETS ROLL

Parlamentet har alltid främjat ett nära samarbete mellan medlemsstaterna på utbildningsområdet och uppmuntrar utvecklingen av utbildningspolitikens europeiska dimension i medlemsstaternas utbildningspolitik, samt deltar aktivt i den policycykel som är kopplad till Utbildning 2020.

A. Erasmus

I sin [resolution av den 14 september 2017](#) erkände parlamentet den mycket positiva inverkan som Erasmus+ har haft. I resolutionen betonade man att det nya programmet bör vara mer öppet och tillgängligt, och lyfte fram svårigheterna med erkännandet av meritpoäng inom ramen för det europeiska systemet för överföring av studiemeriter (ECTS). Dessutom efterfrågade man inrättandet av ett europeiskt e-studentkort (eCard) som ger studerande tillgång till tjänster i hela Europa. Ledamöterna betonade vikten av att genom programmet främja aktivt medborgarskap, samhällsutbildning och interkulturell förståelse. I fråga om brexit antog Europaparlamentet den 13 mars 2019 en [resolution](#) om fortsättning av pågående rörlighet i utbildningssyfte inom programmet Erasmus+ i samband med Förenade kungarikets utträde ur EU.

I sin [resolution av den 28 mars 2019](#) om nästa generation av programmet Erasmus+ föreslog parlamentet ett trefaldigande av budgeten till 41 miljarder euro, vilket möjliggör ett ökat antal deltagare och ett fokus på människor med sämre förutsättningar^[4]. Parlamentsledamöterna föreslog en översyn av budgetanslagen för att återspegla dessa prioriteringar, t.ex. genom att erbjuda förskolepersonal möjligheten att delta i rörlighetsprogram. Utbyten inom yrkesutbildning, särskilt i gränsregioner, är också

---

[4]Antagna texter, [P8_TA\(2019\)0324](#).

prioriterade i det nya programmet och kommer att tilldelas en större budget. Den slutliga texten till den nya förordningen om Erasmus ska förhandlas fram och ingås med rådet i början av den nionde valperioden.

B. Utbildning och sysselsättning

Utskottet för kultur och utbildning (CULT) och utskottet för sysselsättning och sociala frågor (EMPL) utarbetade ett gemensamt initiativbetänkande om kommissionens meddelande "En ny kompetensagenda för Europa". Resolutionen antogs av parlamentet [den 14 september 2017](#)^[5]. Parlamentet förordade en holistisk strategi när det gäller utbildning och kompetensutveckling och uppmanade medlemsstaterna att inte enbart inrikta sig på utvecklingen av färdigheter för anställbarhet, utan även på färdigheter som är relevanta för samhället. Andra frågor som togs upp var utvecklandet av en mer övergripande strategi för migranternas kompetenshöjning, investeringar i förskoleverksamhet och barnomsorg, stärkta möjligheter till livslångt lärande, förbättrande av nyckelrollen för icke-formellt och informellt lärande samt främjande av digitala färdigheter, färdigheter inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik, och företagarfärdigheter.

CULT och EMPL tog gemensamt fram ett lagstiftningsbetänkande om kommissionens förslag till en uppdatering av Europass-ramen. Den nya Europass-ramen antogs den 18 april 2018 genom Europaparlamentets och rådets [beslut \(EU\) 2018/646](#).

C. Andra särskilda områden

Parlamentet intresserar sig även starkt för kommissionens meddelanden rörande specifika utbildningsområden. Exempel på detta är parlamentets resolutioner av den 15 april 2014 om [ny teknik och öppna utbildningsresurser](#), 8 september 2015 om [främjande av ungt företagande genom utbildning och yrkesutbildning](#), 12 september 2017 om [akademisk vidareutbildning och distansutbildning som en del av den europeiska strategin för livslångt lärande](#), 12 juni 2018 om [modernisering av utbildningen i EU](#) och 11 december 2018 om [utbildning i den digitala eran: utmaningar, möjligheter och lärdomar för utformningen av EU:s politik](#).

Pierre Hériard
01/2020

---

[5]EUT C 337, 20.9.2018, s. 135.

